

MUZEALNE ROZMAITOŚCI

ISSN 2449-7185

Rok 2016

Nr 2(4)

MAGAZYN INFORMACYJNY MUZEUM ROMANTYZMU W OPINOGÓRZE

*Chrystus Pan się narodził
Świat się cały odmłodził
Et mentes;
Nad sianem, nad żłobeczkiem
Aniołek z aniołeczkiem
Ridentes.
Przyleciały wróbelki
Do Panny Zbawicielki...
Cantantes;
Przyleciały łańcuchy
Łabędzi, srebrne puchy
Mutantes;
Puchu wzięła troszeczkę,
Zrobiła poduszeczkę
Dzieciątku;
Potem je położyła
I sianem je nakryła
W żłobiątku.*

Juliusz Słowacki „Złota czaszka” (fragm.)

W NUMERZE:

**Z pobytu na Ukrainie,
Dialog Dwoch Kultur 2016**

Namiestnik Krasiński

**Nagrobki Tomasza Pasteckiego,
Heleny z Hemmersów de La Haye
i Franciszka Girardota
na cmentarzu opinogórskim**

Egzotyczne ptaki w Opinogórze

Pisano o Opinogórze

Zakątek poezji

Z kroniki muzealnej

Zygmunt Krasiński pisze do dzieci

**Konferencja naukowa
„Królestwo Polskie 1815 - 1915.
Społeczeństwo, gospodarka,
polityka, kultura”**

Wydarzyło się

Zapowiedzi

Redaktor naczelny:

Roman F. Kochanowicz

Redaktor prowadzący:

Aldona Łyszkowska

Korekta:

Izabela Wróblewska

Fotografie:

zbiory Muzeum Romantyzmu
w Opinogórze

Wydawca:

Muzeum Romantyzmu
w Opinogórze
ul. Zygmunta Krasińskiego 9
06-406 Opinogóra Górna
tel./fax 23 671 70 25
www.muzeumromantyzmu.pl
e-mail: mr@muzeumromantyzmu.pl

Redakcja techniczna i druk:

Drukarnia Sprint s.c.
06-400 Ciechanów
ul. Pułtуска 70
tel. 23 673 34 30

Nakład:

500 egzemplarzy

Jako że rok 2016 został ogłoszony Rokiem Henryka Sienkiewicza, poniżej prezentujemy list pisany ręką pierwszego polskiego noblisty – literata do Heleny Krasińskiej, matki ostatniego ordynata opinogórskiego – Edwarda Krasińskiego, która była zaprzyjaźniona z Sienkiewiczem, i której opinie pisarz bardzo sobie cenił. List, cytowany w korespondencji skierowanej do Edwarda, był „odebrany na święta” i doskonale obrazuje nie tylko stopień zażyłości Sienkiewicza i Krasińskiej, ale też niezwykłą osobowość nadawcy. Wyłania się osoba obdarzona niepospolitym humorem, mająca dystans do świata i do siebie.

„(...) Niech wszyscy będą zdrowi, weseli, niech (...) nastąpi egipski urodzaj, niech wody roją się od ryb, lasy od zwierzyny, niech w ziemi pokaże się złoto, platyna, węgiel, żelazo i nafta, łąki niech pokryją się kwiatami, choć przez pół tak uroczemi, jak te, które kwitną w domu.

Spodziewam się, że to dość, chyba by jeszcze dodać życzenia, abyście Państwo zachowali dla swych przyjaciół tyle życzliwości i przyjaźni, ile oni mają jej dla was. Ale to już jest życzenie egoistyczne (...)”.

Słowami tego wielkiego Polaka chcemy Państwu złożyć życzenia na nadchodzące Święta Bożego Narodzenia i Nowy Rok 2017!

Roman F. Kochanowicz
Dyrektor Muzeum Romantyzmu
w Opinogórze

Karykatura Ludwika Krasińskiego, reprodukcja za Jacek Łojek
„Rocznica 150-lecia założenia stadniny koni pełnej krwi w Krasnem”

Mazowsze.
serce Polski

Beata Woźniak

Z pobytu na Ukrainie, Dialog Dwoch Kultur 2016

W dniach 3-10 września 2016 roku pracownicy Muzeum Romantyzmu w Opinogórze na czele z dyrektorem p. Romanem F. Kochanowiczem uczestniczyli w organizowanym corocznie od 1997 roku „Dialogu Dwoch Kultur” na Ukrainie. Organizatorami przedsięwzięcia ze strony polskiej byli: Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie”, Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Stawisku, Instytut Studiów Politycznych PAN w Warszawie. Współpraca: Konsulat RP w Łucku, Europejska Rodzina Szkół im. Juliusza Słowackiego Czechy-Polska-Ukraina, Akademicki Zespół Szkół Ogólnokształcących w Chorzowie. Część literacką i muzealniczą koordynował dyrektor Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Stawisku, Mariusz Olbromski; a za część historyczną odpowiadał prof. Grzegorz Nowik z Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, Instytut Studiów Politycznych PAN. Dialogowi Dwoch Kultur towarzyszył VIII Międzynarodowy Plener Fotograficzny, który koordynował Tomasz Wierzejski.

To był czas pełen wrażeń, emocji, wzruszeń i inspiracji. Pierwsze trzy dni spędziliśmy w Krzemieńcu, miejscu urodzin Juliusza Słowackiego. W niedzielny poranek zgromadzeni odwiedzili Cmentarz Tunicki i złożyli kwiaty na grobie matki poety, Salomei Słowackiej. Wzruszającym momentem było zaśpiewanie przez uczniów i absolwentów z chorzowskiego liceum utworu „Testament mój”. Kwiaty złożono również pod pomnikiem Tarasa Szewczenki, wybitnego ukraińskiego poety i prozaika. Uczestniczyliśmy również w mszy świętej za duszę śp. Juliusza Słowackiego i Marszałka Józefa Piłsudskiego w kościele parafialnym pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika. Po mszy świętej, w kościele przy pomniku Juliusza Słowackiego dłuta Wacława Szymanowskiego, który powstał w latach 1853-1857, oczywiście złożono kwiaty. Jeszcze tego samego dnia nastąpiło uroczyste otwarcie „Dialogu Dwoch Kultur” przez przedstawicieli władz organizatorów: dyrektor Muzeum w Krzemieńcu p. Tamary Sieniny, inicjatora „Dialogu” Mariusza Olbromskiego

i prof. Mariusza Nowika w Muzeum im. Juliusza Słowackiego mieszczącego się w krzemienieckim dworku. Między innymi nastąpiło wystąpienie Krzysztofa Sawickiego, pełnomocnika konsula generalnego RP w Łucku; p. Doroty Janiszewskiej-Jakubiak, wicedyrektor Departamentu Dziedzictwa Narodowego w MKiDN, która przeczytała list od Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP; p. Katarzyny Józwik, która przedstawiła treść listu od Prezesa Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”; p. Jerzy Terlikowski, który zaprezentował list od Starosty Powiatu Grodzkiego.

Kilkudniowa sesja naukowa to wymiana polskich i ukraińskich doświadczeń dotyczących powiazań historycznych i literackich naszych narodów. Referaty wygłaszali naukowcy polscy i ukraińscy, pisarze, poeci, wykładowcy uniwersyteccy, pracow-

Chocim

nicy muzeum. Istniały interesujące panele naukowe: *Polskie i ukraińskie drogi do niepodległości 1914-1920*, *Krzemieńec – miasto rodzinne wieszczka*, *Romantyzm polski i ukraiński*, *Wspólne dziedzictwo kultury: „sztuka, obyczaje, ludzie”*. Interesujące były wystąpienia m.in.: dr. Jana Wolskiego z Uniwersytetu Rzeszowskiego o literackich przyjaźniach polsko-ukraińskich; prof. Władysława Makarskiego z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II: *Słowackiego świadomość języka i tekstu poetyckiego*; Beaty Żółkiewicz-Siakantaris z Towarzystwa Kultury Polskiej im. Juliusza Słowackiego w Atenach: *Juliusza Słowackiego spotkanie w Grecją w „Podróży do Ziemi Świętej z Neapolu”*. *Kilka refleksji*; dr Marty Trojanowskiej z Państwowej Wyższej Szkoły Wschodnioeuropejskiej w Przemyśle: *Kresowe wizerunki maryjne*.

Obecne problemy badawcze; Krystyny Orłowicz ze Stowarzyszenia „Kresy we Francji” w Paryżu: *Wielkie postacie Kresów – pani Maria Reyowa z d. Potocka oraz zamek Branickich w Montrésor – wielowiekowy ośrodek polskiej kultury nad Loarą*; prof. Mirosławy Ołdakowskiej-Kufłowej z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, przewodniczącej Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych PAN Oddział w Lublinie: *Huculszczyzna Stanisława Vicenza jako model świata*.

Spotkania obfitowały również w liczne dyskusje i prezentacje autorskie wydawnictw: *Droga Karola Wojtyły*, p. Jacka Moskwy, watykanisty, wiceprezesa Zarządu Głównego Stowarzyszenia Pisarzy Polskich z Warszawy; *Dzieje dwóch rodzin: Mackiewiczów z Litwy i Orłosiów z Ukrainy* p. Kazimierza Orłosia; *Stefan Szajdak, autentysta, współzałożyciel grupy poetyckiej Wołyń*, prof. Lecha Wojciecha Szajdaka z Instytutu Ochrony Środowiska i Leśnictwa PAN w Poznaniu; *Bitwa o Ukrainę. Dokumenty operacyjne. I I – 24 VII 1920 r., Cz. I (I I – 11 V 1920 r.)* zaprezentowaną przez prof. Grzegorza Nowika z Muzeum Józefa Piłsudskiego

w Sulejówku i Instytutu Stosunków Politycznych PAN; tomik *Wesela noc*, poety Krzysztofa Kołtuna ze Stowarzyszenia Pisarzy Polskich, Oddział w Krakowie. W trzecim dniu wystąpienie miała również prelegentka z Muzeum Romantyzmu w Opinogórze, która zaprezentowała rys referatu zatytułowanego: *Wzajemne relacje Juliusza Słowackiego i Zygmunta Krasińskiego w świetle humanistycznych opinii kadry naukowej w artykułach prasowych XIX i początku XX wieku*. Warto wspomnieć, że nadesłane do redakcji referaty będą opublikowane w Roczniku „Dialogu Dwoch Kultur”.

Na zakończenie każdego dnia w dworku miały miejsce wieczory artystyczno-literackie. W ich ramach młodzież przybyła z Polski prezentowała programy Kawiarenki Literackiej, a zgromadzona publiczność

miała możliwość bliżej zaznajomić się z muzyką ukraińską. Uroczyste i przy tradycyjnym torcie obchodzono urodziny Juliusza Słowackiego.

W wolnych chwilach polscy uczestnicy „Dialogu Dwoch Kultur” organizowali własnym sumptem wyprawy i podziwiali uroki Krzemieńca z Góry Bony, Góry Krzemień oraz miejsc położonych w pobliżu miasta. Można było odwiedzić nową siedzibę Towarzystwa Odrodzenia Kultury Polskiej im. Juliusza Słowackiego i Szkoły Polskiej w Krzemieńcu. Pomieszczenia zostały udostępnione i przystosowane do nowych potrzeb dzięki uprzejmości p. Mariana Kani, który od czerwca bieżącego roku pełni funkcję Prezesa Towarzystwa. Pracownicy Muzeum Romantyzmu odwiedzili prawosławną Częstochowę – Poczajów, Podhorce, Złoczów i Olesko.

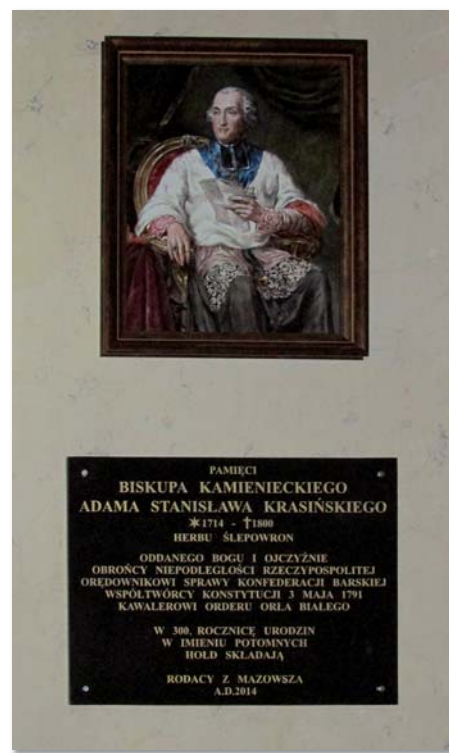
Złoczów

7 września opuściliśmy Krzemieniec. Wraz z wyjazdem rozpoczęła się sesja zabytkoznawcza: *Z miasta wieszca do najslawniejszej twierdzy Rzeczypospolitej*, w programie której znalazły się wykłady prof. Grzegorza Nowika, dr. Zbigniewa Pałskiego z Instytutu Studiów Politycznych PAN, płk. dr. Tadeusza Krząstka ze Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego, dotyczące stosunków polsko-ukraińskich 1918-1920. W Tarnopolu młodzież złożyła kwiaty pod tablicą poświęconą Juliuszowi Słowackiemu w szkole, która przed II wojną światową nosiła jego imię. W jej gmachu mieścił się pomnik wieszca, który obecnie już nie istnieje. Uczestnicy „Dialogu” zwiedzili ruiny zamku w Trembowli oraz pałacu w Skale Podolskiej i tutejszego „polskiego” kościoła.

Kolejne dwa dni spędziliśmy w Kamieńcu Podolskim. Zwiedzano twierdzę, katedrę i inne zabytki. Punktem kulminacyjnym pobytu w Kamieńcu Podolskim, był 8 września 2016 roku. Wówczas w święto Narodzenia Najświętszej Marii Panny, w katedrze pw. Świętych Aposto-

łów Piotra i Pawła, w obecności licznie zgromadzonych wiernych, Polaków i Ukraińców, miała miejsce podniosta uroczystość. Po mszy świętej koncelebrowanej przez Kanclerza Kurii ks. Pawła Basystę, w kaplicy Przenajświętszego Sakramentu, została odsłonięta tablica pamiątkowa ku czci „Biskupa Kamienieckiego Adama Stanisława Krasieńskiego 1714-1800, herbu Ślepowron, oddanego Bogu i Ojczyźnie, obrońcy niepodległości Rzeczypospolitej, orędownikowi sprawy konfederacji barskiej, współtwórcy Konstytucji 3 Maja 1791 r., Kawalerowi Orderu Orła Białego, w trzechsetną rocznicę urodzin”. Tablica pamiątkowa o treści uzgodnionej z biskupem kamienieckim ks. Leonem Dubrawskim, przygotowana była już w roku 2014. Z powodu działań wojennych prowadzonych na terenie wschodniej Ukrainy nie

można jej było jednak zamontować w zaplanowanym terminie. Dyrektor Muzeum Romantyzmu w swoim wystąpieniu przedstawił sylwetkę biskupa Adama Stanisława Krasieńskiego. Obecnie odsłonięcia tablicy dokonali proboszcz Katedry w Kamieńcu Podolskim, ks. Roman Twaróg oraz dyrektor Muzeum Romantyzmu w Opinogórze, Roman F. Kochanowicz. W nawie bocznej katedry od-

umiejscowiona została akcja *Nie-Boskiej komedii* Zygmunta Krasieńskiego, odśpiewana została pieśń konfederatów autorstwa Juliusza Słowackiego. Była to również okazja do spotkania najstarszej Polki, pani Agaty Biel, która odznaczona została Oficerskim Krzyżem Zasługi RP za podtrzymywanie polskości i starania o odbudowę kościoła, zniszczonego przez UPA. W kolejnym dniu odwiedziliśmy kościół oraz Muzeum Huculszczyzny w Kołomyi. W mieście tym odnaleźć można zachowaną tablicę z roku 1912 zawieszoną na jednym z budynków z okazji jubileuszu Zygmunta Krasieńskiego. W ostatnim dniu pobytu na Ukrainie niezwykle wzruszające chwile przeżyłam na Cmentarzu Orłat Lwowskich, Cmentarzu Łyczakowskiem oraz podziwiając sztukę we Lwowskiej Galerii Obrazów. Spacer ulicami Lwowa odbywał się w przyspieszonym tempie, ale wrażenia pozostały zatrzymane w fotograficznym kadrze i sercu.

Uczestnictwo w „Dialogu Dwoch Kultur” przyniosło mnóstwo satysfakcji. Mieliśmy możliwość odwiedzenia miejsc stanowiących niegdyś integralną część Rzeczypospolitej Polskiej. Spotkania, rozmowy, panele dyskusyjne, wycieczki, wysłuchane wykłady, wzbogaciły wewnętrznie i przyniosły niezwykłą satysfakcję. Udział w wyprawie na Ukrainę będzie należeć do tych niezapomnianych i niezwykłych.

z proboszczem ks. Romanem Twarogiem

należć można między innymi tablicę ufundowaną przez Antoninę z Czackich, babkę Zygmunta Krasieńskiego, swemu zmarłemu mężowi Janowi Krasieńskiemu.

Warto wspomnieć o krótkiej sesji wyjazdowej z Kamieńca Podolskiego do pobliskiego Chocimia i Okopów św. Trójcy. O śladach tych miejsc pozostawionych w literaturze polskiej opowiadał podczas przejazdu dyrektor Muzeum w Stawisku, p. Mariusz Olbromski. W Okopach, gdzie

Rafał Wróblewski

Namiestnik Krasiński

Wincenty Krasiński, pan na Opinogórze, w swoim długim życiu (1782–1858) pełnił szereg rozmaitych funkcji wojskowych i cywilnych. Pod koniec życia został mu powierzony obowiązek nadzoru nad Królestwem Polskim, a dokładnie nad jego cywilną częścią. Podyktowane to było ciężką chorobą ówczesnego namiestnika Królestwa Polskiego. Książę erywański – warszawski Iwan Fiodorowicz Paskiewicz, rezydujący w Zamku Królewskim, rosyjski namiestnik Królestwa Polskiego, który był równolatkiem generała hrabiego Wincenciego Krasińskiego od końca 1855 roku był obłożnie chory. Stan zdrowia nie pozwalał mu na samodzielne zarządzanie częścią wojskową, jak i cywilną Królestwa. W obowiązkach cywilnych miał go zastąpić pan na Opinogórze. Krasiński był najstarszym wiekiem członkiem Rady Królestwa Polskiego, dodatkowo spośród przedstawicieli polskiej arystokracji budził największe zaufanie u cara Aleksandra II i jego współpracowników. Dowodem takiego zaufania może być Dyplom Cesarski z dnia 17 listo-

pada 1855 r. adresowany do (...) Członka Rady Państwa i Rady Królestwa Polskiego, Naszego Jenerała-Adiutanta, Jenerała Jazdy Hrabiego Krasińskiego.(...) W dokumencie tym podpisanym w Carskim Siole przez Aleksandra II wymienia się szereg przymiotów Krasińskiego oraz akcentuje wyraźnie jego oddanie oraz wierność (...) w czasie rokoszu wynikłego w Warszawie w listopadzie 1830 roku (...). Ponadto młody car (Aleksander II został intronizowany na początku marca 1855 r.) uhonorował Krasińskiego najwyższym rosyjskim odznaczeniem, orderem św. Apostoła Andrzeja Pierwszego Wezwania z brylantami. Takim odznaczeniem w tamtych czasach w Warszawie czy też całym Królestwie mógł pochwalić się mało kto. Już sam fakt nadania generałowi takiego odznaczenia oraz upublicznienia tego faktu we wszystkich oficjalnych drukowanych periodykach sygnowanych przez władze rosyjskie, bu-

dził szacunek i respekt. Objęcie stanowiska namiestnika przez opinogórskiego hrabiego spotkało się z bardzo pozytywnym odzewem wśród mieszkańców stolicy Królestwa, jak i guberni. Krasiński był Polakiem, co było jego największym plusem, mógł też pochwalić się piękną biografią sprzed roku 1815. Jego późniejsze czyny po powrocie do Warszawy z Paryża już tak dobrze nie były odbierane. Jednak pierwsze jego decyzje, zdecydowanie rozprawiające się z rozpasanym łapownictwem w urzędach bardzo szybko zyskały poklask i akceptację społeczeństwa.

stwie – juliańskiego, a w Królestwie kalendarza gregoriańskiego. Ta „czołobitność” okazywana Krasińskiemu jako „personifikacji” Najjaśniejszego Pana do-

Sobór św. Trójcy, obecnie Katedra polowa Wojska Polskiego w Warszawie

Krasiński oprócz obowiązków rządowo-administracyjnych, pełnił również obowiązki oficjalne. Jako namiestnik cywilnej części aparatu Królestwa Polskiego był bezpośrednim reprezentantem cara w Warszawie. Tak więc w dniu 14 stycznia „Gazeta Rządowa Królestwa Polskiego” donosiła: (...) Warszawa – Wczoraj, jako w dzień Nowego Roku (v. s.) o godzinie 10 i pół z rana, JW. Jenerał-Adiutant Hrabia Krasiński, Zarządzający częścią cywilną w Królestwie Polskiem, raczył przyjmować składane NAJJAŚNIEJSZEMU PANU życzenia przez Wyższe duchowieństwo, Urzędników cywilnych, Władz wszelkich tudzież znakomitą szlachtę, o godzinie 11 – tej zaś odbyło się w Katedralnym Prawosławnym Soborze św. Trójcy solenne nabożeństwo, na którym znajdowali się Urzędnicy tak wojskowi jak i cywilni. (...) Różnica w datach pochodzi od faktu obowiązywania dwóch różnych kalendarzy; w Cesar-

tyczyła, moim zdaniem, osób wyznania prawosławnego. Śmiało można przypuszczać, że takie osoby stanowiły przytłaczającą większość uczestników tej uroczystości, a następnie nabożeństwa. W dniu 20 stycznia 1856 r. o godzinie 10.00 umiera na Zamku Królewskim w Warszawie książę Paskiewicz. Krasiński zostaje wówczas de facto najważniejszą osobą w Królestwie Polskim. Jest nią do dnia 13 lutego 1856 r., w dniu tym przybył do Warszawy z Petersburga nowo mianowany Namiestnik Królestwa Polskiego generał – artylerii, książę Michaił Gorczakow. Po zdaniu swojego urzędu generał Krasiński usunął się w cień, miał już 74 lata, jego stan zdrowia był poważny. Obowiązki namiestnika cywilnego Królestwa Polskiego były ostatnią misją, której się podjął w swoim długim obfitującym w tryumfy, a także i porażki życiu.

Wojciech Jerzy Górczyk

Nagrobki Tomasza Pasteckiego, Heleny z Hemmersów de La Haye i Franciszka Girardota na cmentarzu opinogórskim

Na terenie gminy Opinogóra Górna znajduje się wyjątkowe miejsce pamięci: rzymsko-katolicki cmentarz parafialny z pierwszej połowy XIX wieku i kaplica grobowa z kryptami rodu Krasieńskich również z XIX wieku.

Opinogórski cmentarz parafialny jest niewątpliwie najbardziej zajmującym cmentarzem Ziemi Ciecchanowskiej. Należy również do najciekawszych cmentarzy Mazowsza – choć niewielki, stanowi miejsce wiecznego spoczynku osób, które nie tylko były świadkami, ale i uczestnikami ważnych dla historii Polski wydarzeń. Gdy cmentarz w Opinogórze stał się za mały dla potrzeb parafii, w 1859 roku powiększono go o pół morgi wydzielonej z gruntów rolnych dominium. Nie było na nim alejek, które mogłyby stanowić punkt odniesienia – groby sytuowano chaotycznie, lecz taki stan rzeczy był normą w przypadku dziewiętnastowiecznych cmentarzy. Dodać przy tym należy, iż sam kult grobów i miejsc pochówku, czy też kult zmarłych w formie, jaką znamy współcześnie, jest zjawiskiem, które ma początek dopiero w XVII stuleciu, a więc jest czymś stosunkowo nowym. Obecnie cmentarz przecina główna alejka o szerokości około 3 m, która prowadzi od bramy cmentarza do przeciwległego ogrodzenia. Odchodzą od niej nieregularne alejki boczne.

Twórcami pomników nagrobnych na cmentarzu opinogórskim bywali uznani mistrzowie. Zaliczyć do nich należy Jó-

zefa Czerwińskiego – ucznia wybitnego rzeźbiarza Pawła Malińskiego – i Romana S. Lubowieckiego, właściciela warsztatu kamieniarskiego w Warszawie przy ul. Dzikiej, o którym Tadeusz Maria Rudkowski, znawca nekropolii na warszawskich

stała się szybko największą w Warszawie, a zapewne także i w całej Polsce. W 1905 r. założył prywatną szkołę rzeźbiarstwa. Nagrobki z jego pracowni można oglądać na różnych cmentarzach całej Polski, ale także w Rosji, na Ukrainie, w Niemczech (...). Wiele rzeźb jego dłuta znajduje się w Lublinie. Reasumując, był to artysta rzeźbiarz dobrej klasy, a równocześnie szef pierwszorzędnego zakładu kamieniarskiego”.

Pomnik Tomasza Marii Pasteckiego z pierwszej połowy XX w. – jedyny zabytkowy nagrobek figuratywny na opinogórskim cmentarzu jest właśnie autorstwa wspomnianego rzeźbiarza. Kunsztowi Lubowieckiego należy zawdzięczać, iż ów pomnik, wykonany z wapienia i osadzony na cokole z piaskowca, w sposób piękny, a jednocześnie skromny i nieprzytłaczający patetyzmem wyraża żal rodziców po stracie ukochanego syna. Przedstawia aniołka z bukiem róż, opartego o tablicę. Pomnik sygnował sam Roman S. Lubowiecki. Na nekropolii opinogórskiej do połowy XX wieku umieszczano płyty grobowe wykonane niemal wyłącznie z piaskowca, chociaż w wielu regionach Polski od lat czterdziestych XIX wieku wykorzystywano w tym celu także marmur lub granit. Obok kamienia jako tworzywo służące do wykonywania płyt nagrobnych bądź też całych grobowców w powszechnym użyciu znalazło się w wieku XIX żeliwo. W 1821 roku materiał ten posłużył do budowy kaplicy nagrobnej rodziny Braeunigów na cmentarzu ewangelicko-augsburskim w Warszawie. W przypadku

Nagrobek Tomasza Marii Pasteckiego

Powązkach, pisze: „Był on dobrze wyszkolonym rzeźbiarzem, uczniem [Bolesława] Syrewicza. Założona przezeń w 1880 r. własna pracownia kamieniarska

Opinogóry należy wskazać na żeliwny nagrobek baronowej Heleny z Hemmersów de La Haye, najstarszy zachowany opinogórski nagrobek, bo pochodzący z 1829 r., jednocześnie jedyny z płytą żeliwną i w stylu neogotyckim na tutejszej nekropolii. Płyty wykonane z żeliwa są zwykle bardziej ozdobne niż te kamienne. Najstarsza żeliwna płyta nagrobna na Cmentarzu Powązkowskim pochodzi z roku 1846, zaś najstarszy nagrobek w całości wykonany z żeliwa na tym samym cmentarzu – z roku 1837. Tym samym żeliwna płyta grobowa baronowej Heleny z Hemmersów de La Haye jest starsza od żeliwnych płyt na nekropolii powązkowskiej. Trudno jednoznacznie orzec, w którym warsztacie ją

z 21 stycznia 1830 roku, w którym Zygmunt Krasieński stwierdza: „Nie mogę Papie dość wyrazić mojej wdzięczności za staranie o nagrobek pani de La Haye”. Ciekawym zabytkiem sepulkralnym jest także nagrobek Franciszka

ściele opinogórskim. Nagrobek wykonał uczeń Pawła Malińskiego, Józef Czerwiński, nadając mu formę tak charakterystycznego obelisku.

Nagrobek Heleny de la Haye

wykonano; przypuszczalnie była to warszawska Odlewnia i Rządowa Fabryka Machin Josepha Morrissa i Thomasa Evansa, ale jest to tylko hipoteza. Okolone pilastrami z pinaklami epitafium wskazuje na Zygmunta Krasieńskiego jako fundatora nagrobka, jednak można sądzić, iż w rzeczywistości był nim ojciec poety, hrabia Wincenty Krasieński. O tym, iż to on zamówił nagrobek na prośbę syna, świadczy list

Girardota zmarłego w styczniu 1831 r. Trumna z jego zwłokami została złożona w kościele św. Krzyża w Warszawie, gdzie została odprawiona msza żałobna, a w roku 1834 przeniesiono jego ciało z Warszawy na cmentarz w Opinogórze, gdzie został pochowany z głową ku Francji, zaś serce barona generał Wincenty Krasieński złożył w krypcie rodu Krasieńskich w ko-

Nagrobek Franciszka Girardota

Pomimo niewielkich rozmiarów cmentarz opinogórski wraz z kryptami grobowymi Krasieńskich jest jednym z najciekawszych mazowieckich miejsc sepulkralnych. Niezwykłym czynią go zarówno artyści, którzy wykonali nagrobki i epitafia, jak i ludzie związani z literaturą i historią Polski, którzy tutaj spoczęli.

Rafał Kamiński

Egzotyczne ptaki w Opinogórze

Od kwietnia 2016 r. na terenie Muzeum Romantyzmu systematycznie rozwijana jest ekspozycja przyrodnicza zlokalizowana w pobliżu zabytkowego pałacyku, w skład której wchodzi różne gatunki ptaków z aż pięciu kontynentów.

Trzymając się podziału geograficznego pochodzenia, Amerykę Południową reprezentuje niezwykle ubarwiona, przykuwająca z pewnością największą uwagę 13-letnia papuga ara *Ruby Macao*, będąca mieszańcem dwóch gatunków: ary zielonoskrzydłej i żółtoskrzydłej.

nej nazwy Australii. Ostatnim gatunkiem z rodziny papug jest zamieszkująca Indie oraz Półwysep Indochiński, a więc reprezentująca kontynent azjatycki, aleksandretta większa o niemal jednolicie zielonym upierzeniu z wstawkami czerwono-brązowymi na skrzydłach oraz, co jest elementem dymorfizmu płciowego, widoczną u samca na szyi różową obrożą,

Aleksandretta większa

Swym rodzicom zawdzięcza unikalne ubarwienie skrzydeł zawierające barwy od czerwonej przez żółtą, zieloną a na niebieskiej kończąc. Należy do największych gatunków wśród papug i osiąga długość 80-90 cm. Ara jest ptakiem długowiecznym i może osiągnąć wiek nawet do 70 lat. Nie jest jedynym gatunkiem papugi prezentowanym w ramach ekspozycji. W wolierach podziwiać można również, pochodzące z Australii niewielkich rozmiarów papugi nimfy z charakterystycznymi czubami na głowie i pomarańczowymi plamami policzkowymi. Nazwa rodzajowa tych papug *Nymphicus* wywodzi się od nimf jako bogiń, a nazwa gatunkowa *hollandicus* pochodzi od Nowej Holandii, czyli daw-

czarną z przodu, której samica jest pozbawiona. Aleksandretty były jednymi z pierwszych papug sprowadzonych do Europy jako „ptak domowy”.

W skład ekspozycji wchodzi również trzy gatunki bażantów. Na szczególną uwagę zasługuje mniej okazały z punktu widzenia walorów estetycznych, ale bezsprzecznie wyjątkowy bażant annamski. Jest to gatunek krytycznie zagrożony w naturalnym środowisku, a jest nim dla niego środkowy

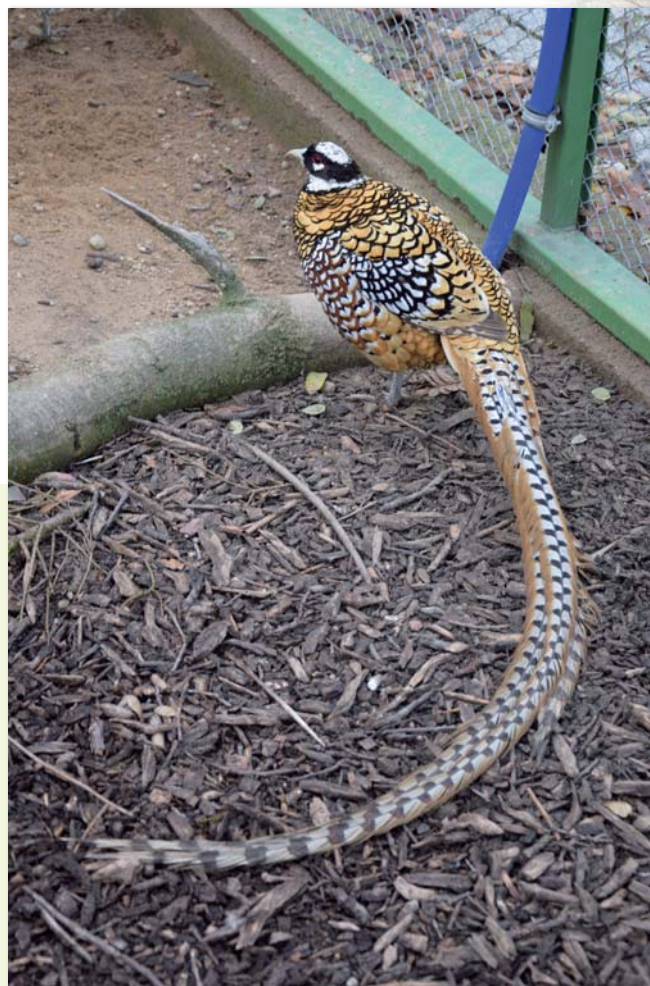
Ara „Ruby Macao”

Bażant annamski

Wietnam. Szacuje się, że występują one tam w liczbie poniżej 200 osobników. W przypadku tego gatunku, tak z resztą jak i dla wszystkich bażantów, występuje wyraźny dymorfizm płciowy – samiec jest granatowy o metalicznym połysku, zaś samica jest ubarwiona na brązowo. Pozostałe dwa gatunki bażantów to pochodzące z Chin: królewski oraz diamentowy, w obu przypadkach charaktery-

Bażant królewski

zujące się niezwykle ubarwieniem. Pierwszy z nich (bażant królewski) wyróżnia się okazałym ogonem, którego długość dochodzi maksymalnie do 200 cm. Nazwa rodzajowa *Syrnaticus* wywodzi się od greckiego słowa *syrma*, które oznacza kostium teatralny wykorzystywany w antycznej Grecji, zaś gatunkowa *reevesii* nawiązuje do nazwiska angielskiego przyrodnika Johna Reevesa, który w 1831 roku sprowadził do Europy jako pierwszy żywe bażanty królewskie. Na długo przed opisaniem przez ornitologów tego gatunku, bażanty królewskie przedstawiane były na chińskich rysunkach. Pojawiają się również od wieków w mongolskich wierzeniach jako smoki lub feniksy. W przypadku bażanta diamentowego ciekawostką jest

fakt, że jego angielska nazwa brzmi: Lady Amherst. Nazwano go tak na cześć Sary księżniczki Amherst. William Amherst – Główny Gubernator Indii i mąż księżniczki Sary, był odpowiedzialny za wysłanie pierwszych okazów ptaka do Londynu na początku XIX wieku. Samiec posiada zieloną głowę, na czubku z czerwoną plamą, otoczoną białą-czarną kryzą. Grzbiet jest zielony, skrzydła koloru niebieskiego, ogon czarno-biały z pomarańczowo zakończonymi piórami po bokach osiągający długość 80-110 cm. Samica jest o wiele

mniej okazała, mniejsza i brązowo-czarno ubarwiona. Naturalnym obszarem występowania tych ptaków są obrzeża górskich lasów i dzungle bambusowe na terenach Indii, północnej Birmy, zachodnich Chin oraz południowo-wschodniego Tybetu. Bażant diamentowy zaaklimatyzował się także w Europie – lasy południowej Anglii są miejscem występowania niedużej populacji.

Uzupełnienie woliery stanowią dwa gatunki gołębi: reprezentujący Afrykę (naturalny obszar występowania to rozległe przestrzenie trawiaste środkowej części kontynentu znane jako sawanny) gołąb okularowy z charakterystycznymi czerwonymi łalami wokół oczu, którym zawdzięcza swą nazwę oraz cukrówka, będąca popularnym w Europie gatunkiem hodowlanym, której nazwa pochodzi od charakterystycznych dźwięków wydawanych przez samce tego gatunku podczas okresu godowego.

Gołąb okularowy

Pisano o Opinogórze

Śród okolicy monotonnej i równej dostrzegasz zwolna lekkie falowanie gruntu, a im bliżej Opinogóry tym faliściej. Wąską ale wygodną drogą między dwoma rzędami bardzo jeszcze młodych kasztanów zbliżamy się do Opinogóry, ordynacji hr. Krasieńskich. Zdała z drogi bieleją mury jakiegoś budynku na tle gęstej zieleni: to kościół wzniesiony z dawnej kaplicy. Powóz nasz toczy się śród zabudowań folwarcznych i gospodarskich. Zatrzymujemy się przed większym białym domkiem: tu mieści się ochrona. Dookoła domku zieleni się i kwieci: dobra ręka p. Moreckiej, tutejszej nauczycielki, stworzyła tu kąpielnię, gdzie kilkaset dzieci (w takiej ilości – zimą) nie tylko wychowuje się i uczy, ale na wiosnę pracuje i bawi się w ogródku, niezmiernie starannie utrzymanym. Gościnnie przyjęci, obdarzeni najpiękniejszymi różami z ogródka ochronki, udaliśmy się pod przewodnictwem p. Moreckiej w stronę parku.

Tu, gdzie przed wiekami śród rozległych lasów wznosił się myśliwski dworzec książąt mazowieckich – ciągnie się teraz park, w głębi którego na wzgórzu, wysoko ponad wieńczące korony drzew wystrzela gotycka baszta myśliwskiego zamku. Park olbrzymi – zajmuje podobno 2 włóki. Zbliżyliśmy się ku bramie, prowadzącej do kościoła. Na lewo od drogi bije złocistą falą pole rzepakowe, i gdyby nie ciągły a gęsty deszcz, który nam towarzyszy od rana, zdawałoby się, że słońce w pełnym blasku, kiedy tyle złocistej barwy na ziemi... Opodal bramy wpada w oczy ładny domek, typowy zakopiański: przysiadł tu, jak orle, zbłąkane na równinach mazowieckich.

Kościół opinogórski, który w swych podziemiach kryje trumny Krasieńskich, dość obszerny. Front budowli, wsparty na czterech kolumnach, o skromnym jońskim fryzie, przypomina prostotę i smakiem gracką świątynię. Największą jego ozdobą jest – rosnąca opodal brzoza Mickiewiczowska,

„Która jako wieśniaczka,
kiedy płacze syn,
Lub wdowa męża, ręce załamię, roztoczy
Po ramionach do ziemi
strumienie warkoczy”.

Nie chce się oczu od niej oderwać...

Ta brzoza winnaby wiotkie, srebrzyste „warkocze” zwieszać nad białym mar-

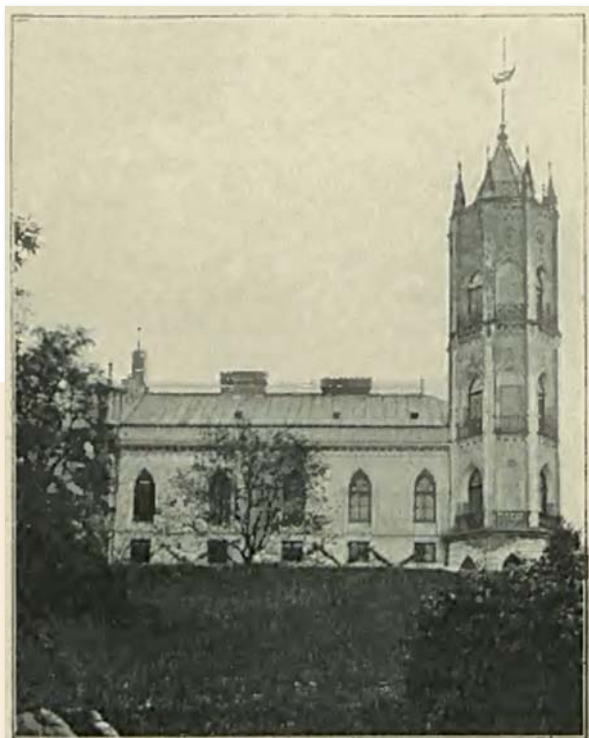
murowym sarkofagiem, co lśni u bocznej ścianie we wnętrzu kościoła. To sarkofag Maryi z Radziwiłłów Krasieńskiej, matki Zygmunta. (...)

W kościele opinogórskim znaleźliśmy jedyną pamiątkę po Zigmuncie Krasieńskim: to książka do nabożeństwa z tekstem francusko-łacińskim, ofiarowana Zigmuntowi w dniu imienin 1838 r. przez ojca (dedykacja przytoczona bez zmiany w przypisie: „Xiążeczka ta należy do pałacyku Zygmunta Krasieńskiego w Opinogurze, dana z oycowskim błogostawieństwem”).

(...) Ogniwem, które najsilniej jeszcze wiąże dzisiejszą Opinogórę z dawną, tą z młodocianych czasów Zygmunta – jest stary dwór na wzgórzu, murowany, niski, gontem kryty, z długim gankiem, gęsto oplecionym dzikim winem, dwór, który dziś stoi pustką i grozi ruiną... Od zewnątrz przez drobne szyby okien widać, że we dworze była istotnie „ogromna sala do zebrań i biesiad”, oraz liczne „pokoje wygodne”, dziś – puste, a w niektórych nawet posadzki wyrwano.

(...) Od starego dworu, zrazu szeroka aleja, a potem ścieżynami, zapuszczaliśmy się w głąb parku. Otaczało nas coraz większe bogactwo drzew: dębów, klonów, olch, świerków, co nigdy niewiędnącym wieńcem objęły staw cichy. W miarę, jak schodziliśmy w dół parku, gęstwa zdawała się rosnać i wchłaniać nas w swoje zacisze... Minęliśmy „dawny zwierzyniec”, którego część przeznaczono na bażantarnię: niby step w miniaturze, kwitnący bujnie wszelkimi gatunkami traw, śród których brodzić można, jak w zielonej, chłodnej topieli. Im dalej, tem bujniejsza roślinność: tajemnicze kępy olch, świerkowe zagaje, istne wysepki puszystych sosen amerykańskich odcinają się od jasnej zieloności traw, a w odstępach tunele grabowe, kasztanowe, dębowe o ciemnych głębiach, dokąd nie zajrzy słońce, zdają się kryć w swym wnętrzu legendowe bogi leśne, czy wróżki czarno-księskie... Czas naglił. Nie zdołaliśmy

przedrzeć się poprzez to królestwo drzew. Zdaje się, że ten park olbrzymi wyłącznie dla siebie zagarnął niewielki folwark – Opinogórę i niepodzielnie króluje w okolicy. Wracając, kierowaliśmy się ku wyniosłej baszcie „zameczku”, który z bliska budową i nastrojem, jaki wywołuje w patrzącym nań, przypomina raczej – kościół. Ozdobiony herbami Kra-

PALACYK GOTYCKI W OPINOGÓRZE.

fol. K. Kulwiec.

sieńskich, z basztą o czterech kondygnacjach krużganków, strzelającą w górę wieńcem gotyckich wieżyczek, zamek ów zawiera wewnątrz podobno tylko 5 pokoi mieszkalnych, szósty zaś na pierwszym piętrze baszty stoi pustką. Na tarasie, odgradzonym od parku kamienną balustradą, wielkie agawy zdają się strzedz wytworzonego „zameczku”...

(...) Żegnaliśmy Opinogórę w podziemiach kościoła u trumny Zygmunta Krasieńskiego. W obszernej sklepionej kaplicy przez okratowane drzwi żelazne wchodzimy do katakumb, gdzie dwa szeregi marmurowych tablic, odcinających się białością od czarnych obramowań, zakrywają trumny. Środkowa tablica zasłonięta całkowicie zielenią wieńców, pośród których w ciężkim mroku podziemi bieleją śnieżne szarfy i krwawią się purpurowe: to wieńce złożone tu, po uroczystym nabożeństwie w dniu 2 maja r. b., na cześć poety. (...)

Fragmety artykułu Elżbiety Nowickiej pt. „Opinogóra” zamieszczonego w 45 numerze tygodnika „Ziemia” z 2 listopada 1912 roku, wybrała Aldona Łyszkowska

Zakątek poezji

Do Zygmunta

Żegnaj! o żegnaj, Archaniele wiary!
Coś przyszedł robić z mojem sercem
czary,
Coś w łzy zamienił jego krew
czerwoną,
Wyrwał je z piersi, wziął we własne
łono,
Ogrzał, oświecił, by nie poszło
w trumnę,
Ani spokojne mniej - ani mniej
dumne.

Więc gdzieś daleko u Boskiego celu,
Chwała dla ciebie, o!
serc wskrzesicielu,
A dla mnie pokój dla ducha i kości,
Bo tym obojgu trzeba - spokojności.
Lecz jeśli ducha nadchodzą
mordercę?
Lecz jeśli walka jest?
- dałeś mi serce!

Powyżej prezentujemy wiersz Juliusza Słowackiego napisany 4 grudnia 1838 r. we Florencji dedykowany Zygmuntowi Krasińskiemu. W innej wersji tekstu tytuł wyraźniej jeszcze wskazuje adresata i brzmi: „Do Z. Krasińskiego”.

Poeci poznali się w maju 1836 r. w Rzymie. Słowacki miał list rekomendacyjny, obawiał się jednak, że „Krasiński przyjmie go jak pan, nie literat”. Mimo tych początkowych wątpliwości autora „Balladyny”, w niedługim czasie stali się przyjaciółmi. W liście do Konstantego Gaszyńskiego z 22 maja 1836 r. Krasiński pisał: „Jest tu Juliusz Słowacki, miły człowiek, ogromem poezji obdarzony od niebios. Kiedy ta poezja w nim dojdzie harmonijnej równowagi, będzie wielkim”. Zachęcony przez Słowackiego, Krasiński wkrótce sam zaczął pisać wierszem.

Od końca 1842 r. widać narastające rozbieżności między dotychczasowymi przyjaciółmi. Mimo wszystko kilkuletnia znajomość zaowocowała zbieżnością tematów, motywów i metaforiki w poezji oraz pozostawiła wyraźny ślad w korespondencji obu poetów.

oprac. Aldona Łyszowska

Z kroniki muzealnej

Katalogi wystaw

W okresie istnienia Muzeum Romantyzmu w Opinogórze zostało wydanych kilkanaście katalogów oraz przewodników po wystawie (katalogów skróconych) z okazji organizowanych wystaw. Prezentujemy wybrane z nich.

1985 – Malarstwo Stefana Sikorskiego, marzec-kwiecień 1985, Muzeum Romantyzmu w Opinogórze we współpracy z Muzeum Ziemi Zawkrzeńskiej w Mławie i Muzeum Okręgowym w Ciechanowie.

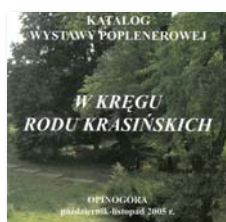
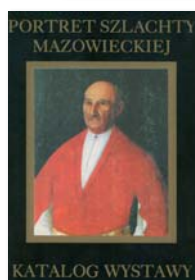
1993 – Portret Szlachty Mazowieckiej. Katalog wystawy opracowany przez Hannę Długoszewską-Nadratowską i Janusza Królika. Powstał we współpracy z Muzeum Okręgowym w Ciechanowie.

1995 – Dwór Mazowiecki – plener malarcki, Ciechanów – Golotczyzna – Opinogóra '95. Katalog wystawy w Muzeum Okręgowym w Ciechanowie z sierpnia 1995, opracowany przez Janusza Królika.

1995 – Pułk Lekkonny Polski Gwardii 1807-1815: w kolekcji Stanisława Ledóchowskiego = Le Regiment des Chevau-Legers Polonaise de la Garde, opracowany i zredagowany przez Stanisława Ledóchowskiego i Janusza Królika.

2002 – Malarstwo romantyczne w Polsce czyli Rzecz o malarzach polskich i obcych w Polsce, działających w 1. poł. XIX w., opracowany przez Bożenę i Janusza Królików.

2005 – W kręgu rodu Krasińskich: katalog wystawy po-

plenerowej: październik – listopad 2005 r., w redakcji merytorycznej Romana F. Kochanowicza.

2006 – katalog poświęcony związkowi Zygmuntowi Krasińskiemu z Adamem Mickiewiczem, Juliuszem Słowackim i Cyprianem Kamilem Norwidem autorstwa Janusza Królika zatytułowany **Trzy wystawy romantyczne**.

2009 – Mieczysław Welter – rzeźba. Katalog prac autora pomnika Zygmunta Krasińskiego.

2010 – Katalogi związane z wystawą przygotowaną z okazji uroczystości obchodów 200. Rocznicy urodzin Fryderyka Chopina:

Chopin – Nohant – Przyjaciele oraz Rzeźby, klasyczne i romantyczne. Jerzy Teper, wystawa rzeźby i fotografii luty – kwiecień 2010.

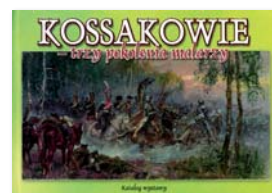
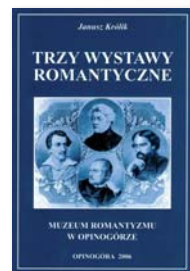
Chopin – Nohant – Przyjaciele. Muzeum Romantyzmu w Opinogórze.

Chopin – Nohant – Freunde. Museum der Romantik in Opinogóra. Wydanie niemieckojęzyczne.

2010 i 2011 – Kossakowie: trzy pokolenia malarzy opracowany przez Izabelę i Rafała Wróblewskich, poświęcony Juliuszowi, Wojciechowi i Jerzemu Kossakom.

2013 – Wojny napoleońskie 1812-1815. Katalog skrócony.

Obecnie w przygotowaniu: katalog poświęcony zbiorom malarstwa romantyzmu.

oprac. Beata Woźniak

Aldona Łyszkowska

Zygmunt Krasiński pisze do dzieci

Jeżeli w biografii Zygmunta Krasińskiego pojawia się słowo „ojciec” to występuje ono najczęściej w odniesieniu do osoby ojca poety – gen. Wincentego Krasińskiego. Kolejni badacze życia i twórczości trzeciego wieszczą zupełnie pomijają Zygmunta Krasińskiego w roli rodzica. Tymczasem z korespondencji, którą Krasiński kierował do swoich dzieci, wyłania się nam bardzo troskliwy i opiekuńczy „papa”.

Zygmunt i Eliza Krasińscy dzieci mieli czworo: Władysława (który w listach nazywany był po prostu „Adzio”), Zygmunta (nazywanego „Lili”), Marię Beatrix („Marylkę”) oraz Elżbietkę („Lilizkę”). Andrzej Edward Koźmian w liście do swojego brata Stanisława Egberta z 15 września 1858 r. tak je scharakteryzował (starszą trójkę, najmłodsza Elżbietka zmarła w 1857 r.):

»[...] śliczne dzieci Zygmunta, dziewczynka do niego i do babki Krasińskiej podobna, a ładna, szczególnie wyrazistą ma twarz, oczy tryskające dowcipem, ma być nad wiek rozsądna, nawet mądra tak, że ją Gaszyński Salomonem nazywa. Słowem jest tym, czym w jej wieku był jej ojciec. Chłopcy wybornie wyglądają, odziedziczyli piękność rysów matki, po polsku są wychowywani, po polsku mówią z sobą i z rodzicami.«

W ocalałej korespondencji (zachowało się jedynie 19 listów Krasińskiego adresowanych do dzieci) widać, że poetę interesuje wszystko, co dotyczy jego potomstwa. Są to sprawy codzienne – jak ostrożność przy chodzeniu po schodach czy przechodzeniu przez ulicę lub małe przewinienia – potrącenie Marylki przez Adzia, jak i również rozważania na temat uniwersalnych prawd, piękna oraz historii rodu i kraju. Poeta stara się w ten sposób, na odległość, kształtować charakter i światopogląd dzieci.

W liście, który prof. Zbigniew Sudolski datuje na maj-czerwiec 1857 r., pisany z Paryża Krasiński przekazuje zalecenia co do edukacji potomstwa:

»Adzio co dzień będzie tłumaczył na piśmie po 20 wierszy 2-giej księgi „Eneidy”. Będzie pisał prócz tego ćwiczenia polskie z przedmiotu, jaki mu się najwięcej podoba. Co 4-ty dzień list do Papy napisze.

Lili wszystko tak samo, tylko że „Hannibala” będzie co dzień tłumaczył zamiast „Eneidy”.

Akwarela przedstawiająca czwórkę dzieci poety (namalowana w 1855 r. przez F. X. Winterhaltera w Baden na zamówienie gen. Wincentego Krasińskiego)

Adzio i Lili będą pamiętali zapisywać wszelkie wydatki natychmiast do rejestrow z datą dnia.

„Rozrywki dla dzieci” trzeba zaraz kazać kupić i dać Marylce.«

Interesujące są także te fragmenty, w których Krasiński zwraca uwagę na błędy językowe popełniane przez dzieci, koryguje je oraz wyjaśnia zasady poprawnej polszczyzny. Przypomina też o unikaniu zapożyczeń językowych. Warto zwrócić uwagę na wiek pouczanych. Pierwsze ocalałe listy były pisane, gdy synowie mieli po 11 i 9 lat, a córka 5; ostatnie – gdy najstarszy Władysław miał 14 lat, Zygmunt – 11, Maria Beatrix – 8. Poniżej wybrane przykłady uwag i wskazówek poety:

– do syna Władysława

»Piszesz: „poszłem, doszłem”. Żeński tylko i nijaki może pisać: poszłam, doszłam – ale męski musi koniecznie, jeśli to ma być po polsku: poszedłem, doszedłem. Zważaj na to, bo to gruba pomyłka, rażąca niezmiernie zmysł polski.«

»Piszesz też: „z wielką trudnością w Trouville najmniejszej rzeczy dostać trzeba” – to nie po polsku. Trzeba było: z wielką tylko trudnością najmniejszej rzeczy dostaje się; albo też: dostać można.«

»Zamiast spaceru niemieckiego używaj polskiej przejażdżki, gdy powóz masz, lub przechadzki, gdy tylko nogi własne.«

– do syna Zygmunta

»Ucieszył mnie Twój list z 24 tm., pamiętny o moich oczach wielkością liter i wcale gładką polszczyzną napisan. Tylko zamiast horyzontu używaj po polsku widnokrąg; po wtóre, o komach [przecinkach – A. Ł.] nie zapominaj, bo one wiele znaczą, bez nich sensu nie dopatrzeć się; i zgadzaj ze sobą przypadki: pisząc: powietrzem morskim wielce różniącym się (...) Tyś zaś napisał: powietrzem morskim wielce różniące się. Lecz to brak uwagi, pewny jestem, a nie znajomości praw języka.«

»Przekonaj się sam: karabelle zamiast karabele, przez papierzy zamiast papieży. Papierz to kacerstwo ortograficzne, a papież dopiero prawowiar. Tak samo piszesz: z wierzy. Wstydź się drogi chłopcze! Raz na zawsze rozdepcz wierzę, a pisz: wieża.«

– do córki Marii Beatrix

»Nie pisz: „skończyłem 8 lat”, ale pisz: skończyłam, boś przecie nie chłopiec.«

Izabela Wróblewska

Konferencja naukowa „Królestwo Polskie 1815 – 1915”

W dniach 27 – 28 października 2016 r. Muzeum Romantyzmu i Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusku zorganizowały konferencję naukową zatytułowaną „Królestwo Polskie 1815 – 1915. Społeczeństwo – gospodarka – polityka – kultura”. Spotkanie to stanowiło kontynuację konferencji zorganizowanej w ubiegłym roku przez opinogórskie Muzeum i Muzeum Niepodległości w Warszawie, a poświęconej Wincentemu Krasińskiemu i Warszawie doby Królestwa Polskiego. Wtedy referaty dotyczyły przede wszystkim tego, co działo się w stolicy, natomiast w tym roku chcieliśmy się skupić na życiu prowincji, zaprezentować to, co działo się z dala od wielkiego metropolitalnego ośrodka.

W konferencji, której pierwszy dzień odbywał się w opinogórskiej oranżerii, a drugi w Sali Senatu Akademii Humanistycznej wzięło udział ponad trzydziestu referentów. Reprezentowali oni różne ośrodki naukowe i muzealne.

Oficjalnego otwarcia obrad dokonali Dyrektor Muzeum Romantyzmu Roman Kochanowicz i Rektor Akademii Humanistycznej prof. dr hab. Adam Koseski. Wstępny, wprowadzający referat poświęcony Królestwu Polskiemu po powstaniu listopadowym przedstawił prof. dr hab. Norbert Kasperek z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Kolejne wystąpienia poruszały kwestię funkcjonowania Kościoła w dobie Królestwa. Mówili o tym na przykładach diecezji płockiej i podlaskiej doc. dr Leszek Zynger, rektor Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Ciechanowie i dr Rafał Dmowski z Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach.

Kilka referatów dotyczyło medycyny omawianego okresu. Dr n. med. Maria J. Turros z Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego przedstawiła problemy wojskowej służby zdrowia w Królestwie, natomiast dr Marta Milewska z Akademii Humanistycznej omówiła realia pracy lekarza w guberni płockiej. Bardzo ciekawe było wystąpienie dr Magdaleny Piwowarskiej z Muzeum Historii Miasta Lublina poświęcone postaci lekarza Karola Zagórskiego w świetle jego listów.

Interesujące były referaty poświęcone sięgozbiorem i prasie doby Królestwa.

Grzegorz Szturo z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu omówił proveniencję wydawnictw omawianego okresu w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej. Natomiast dr Marcin Lutomierski, również z Torunia, przedstawił pierwsze płockie pismo literackie „Dziedzilija”, a Beata Woźniak z Muzeum Romantyzmu omówiła życie towarzyskie na prowincji posiłkując się wzmiankami zamieszczanymi w gazecie „Korespondent Płocki”.

Warto wspomnieć o prezentacji multimedialnej zatytułowanej „Interaktywny atlas statystyczno-demograficzny Królestwa Polskiego” zaprezentowanej przez Krzysztofa Narojczyka z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Było to statystyczne ujęcie kwestii społecznych i gospodarczych Królestwa zaprezentowane w niezwykle ciekawy i atrakcyjny sposób.

W trakcie drugiego dnia obrad, w Pułtusku, głos zabrali prof. dr hab. Andrzej Szwarz z Uniwersytetu Warszawskiego, przedstawiając referat poświęcony historii powstania tej uczelni, prof. dr hab. Janusz Szczepański z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie omówił sytuację miast Mazowsza doby Królestwa, natomiast prof. dr hab. Izabella Rusinowa z Akademii Humanistycznej przedstawiła postać Juliana Ursyna Niemcewicza. Ciekawym głosem było wystąpienie gościa z zagranicy. Prof. Valery I. Galtsov z Federalnego Uniwersytetu im. Immanuela Kanta w Kaliningradzie zaprezentował rosyjski sposób postrzegania sprawy polskiej i kwestię rosyjskiego nacjonalizmu.

Bardzo ciekawy referat z zakresu historii sztuki przedstawił Michał Biłejczyk z Muzeum Narodowego w Kielcach. Zaprezentował on, opierając się na bogatym materiale ikonograficznym, znajdujące się

w zbiorach tej placówki szable pochodzące z czasów polskich powstań.

Ponadto wśród wygłoszonych referatów znalazły się wystąpienia dotyczące takich problemów przełomu XIX i XX wieku jak m.in. kolekcjonerzy i starożytnicy (dr Ilona Florczak, Uniwersytet Łódzki), sytuacja samotnych kobiet (dr Milena Kalinowska, Akademia Humanistyczna w Pułtusku), województwo płockie w czasie powstania listopadowego (Krzysztof Augustyniak, Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołę-

ce), łoże wolnomularskie (Waldemar Gniadek, Akademia Humanistyczna w Pułtusku), funkcjonowanie społeczności żydowskiej w Łomży (Adam Sokołowski, Muzeum Północno-Mazowieckie w Łomży), Krasnystaw w dobie Królestwa (dr hab. prof. Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie Jacek Kulbaka), czy kwestia obsady stanowiska Namiestnika Królestwa Polskiego (Rafał Wróblewski, Muzeum Romantyzmu w Opinogórze).

Zarówno pierwszy, jak i drugi dzień konferencji zakończyła dyskusja. Wskazywano w niej na różnorodność podejmowanej przez referentów tematyki, a przez to na szeroki obraz życia w Królestwie Polskim 1815 – 1915.

Konferencja zgromadziła wiele zainteresowanych osób. Poruszana w jej ramach problematyka na pewno nie wyczerpuje tematu, niemniej jednak daje szeroki obraz tego, jak wyglądała prowincja w Królestwie Polskim.

Kilka osób z przyczyn od siebie niezależnych nie mogło ostatecznie przybyć na konferencję. Przesłali jednak teksty swoich wystąpień. Zostaną one, podobnie jak teksty wygłoszonych referatów, zamieszczone w wydawnictwie pokonferencyjnym, którego wydanie planowane jest na rok 2017.

Wydarzyło się:

Koncertы niedzielne:

8 maja 2016 r., w niedzielne południe odbył się koncert (nr 548) „Tuwim liryczny... i nie tylko...” w wykonaniu Piotra Machalicy, Piotra Borowskiego i Agnieszki Garniewicz. Było to spotkanie z poezją J. Tuwima, którego wiersze zabrzmiały w interpretacji dwóch wspaniałych aktorów. Zabrali oni publiczność w pełen emocji świat poezji jednego z najważniejszych polskich twórców.

12 czerwca 2016 r. w Oranżerii podczas koncertu (nr 549) zaprezentowali się uczniowie Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia w Mławie w operetce „Gondolierzy, albo król Baratarii”, autorstwa angielskiego kompozytora Arthura Sulli-

vana. Spektakl przepełniony radością, młodością, humorem, okraszony temperamentem miał swoją światową premierę w Londynie w 1889 r. Sztuka została wyreżyserowana przez nauczyciela w mławskiej szkole – Michała Gogolewskiego; ciekawostką jest, że tłumaczenia libretta na język polski dokonali realizatorzy – nauczyciele PSM Michał Gogolewski i Maciej Baranowski. „Gondolierzy, albo król Baratarii” to już jedenasta operetka w historii mławskiej szkoły muzycznej.

10 lipca 2016 r. mieliśmy okazję wysłuchać koncertu (nr 550) w wykonaniu duetu fortepianowego Jekateriny i Stanisława Drzewieckich. Duet ten rozpoczął działalność, kiedy to dwoje młodych, wybitnie talentowanych pianistów, ona – Rosjanka mieszkająca w Rydze, on – Polak z Warszawy w 2010 roku zawarło związek małżeński i postanowiło połączyć siły swoich talentów decydując się na wspólną drogę artystyczną.

14 sierpnia 2016 r. podczas niedzielnego koncertu (nr 551) przed opinogórką publicznością wystąpili: Elżbieta Karaś-Krasztel i Józef Kolinek. Podczas koncertu „Romantycznie...” publiczność miała okazję wysłuchać utworów W.A. Mozarta, F. Chopina, J. Elsnera, F. Liszta, J. Brahmsa, a każdy z nich poprzedzony był fachową opowieścią o historii powstania i ciekawostkach z życia artysty.

11 września 2016 r. odbył się koncert (nr 552) pt. „Pieśni do słów Adama Mickiewicza” w wykonaniu duetu pieśniarskiego Lilianny Zalesińskiej (mezzosopran) i Piotra Szymanowicza (fortepian).

Koncert był opowieścią o życiu Adama Mickiewicza poprzez pieśni kompozytorów różnych epok.

9 października 2016 r. w Muzeum Romantyzmu w Opinogórze odbył się koncert (nr 553) pt. „Wokół Nocy i dni”. Kanwą koncertu była niezapomniana muzyka Waldemara Kazaneckiego napisana w 1975 r. do ekranizacji powieści Marii Dąbrowskiej, w doskonałej aranżacji na harfę i smyczki Mariusza Bulicza. Warstwa muzyczna łączyła w sobie obok motywów filmowych, jazzowe aranżacje muzyki klasycznej, żydowskiej oraz tradycyjnej.

13 listopada 2016 r. podczas koncertu (nr 554) wystąpił duet instrumentalistów – Teresa Kaban i Henryk Błażej. W programie koncertu zaprezentowane zostały publiczności utwory F. Liszta i F. Chopina na fortepian solo oraz utwory I. F. Dobrzyńskiego, H. Wieniawskiego, G. Kańskiego i S. Moniuszki w opracowaniu na flet i fortepian.

11 grudnia 2016 r. podczas ostatniego koncertu w roku (nr 555) wystąpił Kwartet Primo Vista, muzyki Polskiej Orkiestry Kameralnej – Sinfonii Varsovii, którzy zaprezentowali kolędy i utwory świąteczne w opracowaniu na instrumenty smyczkowe wprowadzając tym samym zbraną publiczność w klimat bożonarodzeniowy.

Koncertы sobotnie:

28 maja 2016 r. podczas koncertu „Na pierwszy znak...” zespół Triodeon z wyjątkową Anną Przybysz jako wokalistką przybliżył postać znanej i niezapomnianej Hanki Ordonówny.

25 czerwca 2016 r. zorganizowany został koncert zespołu GaDMuTrio, na który złożyły się utwory z dwóch programów: GaDMuTrio & The Beatles oraz GaDMuTrio & Wielka 8semka, czyli zestaw piosenek z repertuaru: A. Zauchy, S. Borysa, G. Ciechowskiego, S. Soyki, Cz. Niemena, G. Markowskiego, M. Grechuty oraz Z. Wodeckiego.

23 lipca 2016 r. podczas koncertu „Mężczyźni mojego życia... Marek G. z Krakowa” mieliśmy okazję wysłuchać w odświeżonych lub zupełnie zmienionych aranżacjach piosenek Marka Grechuty, artyści ponadczasowego. Przed publicznością wystąpiła Joanna Lewandowska, wokalistka, aktorka i kompozytorka ze swoim zespołem.

27 sierpnia 2016 r., w Oranżerii z recitalem „Czas nas uczy pogody” wystąpiła Grażyna Łobaszewska, kompozytorka i autorka wielu śpiewanych przez siebie utworów.

30 września 2016 r. (wyjątkowo koncert odbył się w piątek) został zainaugurowany cykl spotkań „Mistrzowskie wieczory polskiej poezji i muzyki”. Pomysłodawcą cyklu jest prof. Krzysztof Jakowicz, wybitny skrzypek, ceniony szczególnie przez Witolda Lutosławskiego. Cykl składa się z czterech spotkań, podczas których wybitni polscy artyści przybliżają rodzimy dorobek kulturalny. Podczas pierwszego spotkania pt. „Nastroje” wystąpili: Daniel Olbrychski, Krzysztof Jakowicz oraz Robert Morawski. Artyści w mistrzowski sposób zaprezentowali poezję m.in. C. K. Norwida, A. Mickiewicza, B. Leśmiana, J. Tuwima, J. Iwaszkiewicza oraz muzykę F. Chopina, H. Wieniawskiego, K. Szymanowskiego, S. Rachmaninowa, Z. Koniecznego.

22 października 2016 r. odbył się drugi wieczór z cyklu „Mistrzowskie wieczory polskiej poezji i muzyki”. Mieliśmy okazję wysłuchać poezji ks. J. Twardowskiego z muzyką autorstwa Hadria-

na Filipa Tabęckiego podczas koncertu pt. „Śpieszmy się kochać ludzi”. Pozęję ks. Twardowskiego przybliżyła wspaniała aktorka scen i ekranu Teresa Lipowska, zaś muzycznie spotkanie dopełniła, oprócz samego kompozytora, śpiewaczka Joanna Lalek.

25 listopada 2016 r. podczas trzeciego spotkania zorganizowanego w ramach „Mistrzowskich wieczorów polskiej poezji i muzyki” odbył się koncert kameralny pt. „Pan Tadeusz”. Fragmenty epopei narodowej wygłosił Mariusz Benoit, zaś przy fortepianie zasiadła Karolina Nadolska, wplatając w kwestie mówione muzykę F. Chopina.

2 maja 2016 r., tradycyjnie zostało zorganizowane cykliczne wydarzenie „Mieniny Zygmunta”. W programie znalazły się: wykład prof. Marii Turros „Chirurgia wojenna w epoce napoleońskiej”, program słowno-muzyczny z udziałem Waldemara Smaszcza i Leszka Długosza „Niezawiniona wina Zygmunta Krasieńskiego – dramat Adama Mickiewicza”, koncert zespołu WhyDucky? w tonacjach bluesa, jazzu i funki.

14 maja 2016 r. odbyła się europejska Noc Muzeów. Tradycyjnie Muzeum Romantyzmu w Opinogórze przyłączyło się do akcji, a na ten wyjątkowy wieczór zostało zorganizowanych wiele atrakcji, które począwszy od godz. 17.00, cieszyły się dużym zainteresowaniem. Były: promocja wydawnictwa pokonferencyjnego „Wincenty Krasieński i życie społeczne – kulturalne Warszawy i Królestwa Polskiego”, spektakl „Po-

dróż za horyzont” w wykonaniu Teatru Lalek IGRASZKA, spotkanie słowno-muzyczne „Za zielonymi drzwiami” poświęcone twórczości ks. J. Twardowskiego w wykonaniu Teresy Lipowskiej i Grzegorza Gieraka, koncert zespołu Monday Girls „Musical, Musical” – piosenki z musicali filmowych, koncert zespołu Madruga da Flamenco.

20 maja 2016 r. Muzeum Romantyzmu w Opinogórze obchodziło jubileusz 55-lecia istnienia. Uroczystość rozpoczęła się mszą św. w kościele parafialnym w Opinogórze, po czym przybyli goście przeszli do muzealnej oranżerii. Na scenie dyrektor Muzeum Roman F. Kochanowicz przybliżył historię Muzeum oraz opowiedział o planach, jakie stoją do zrealizowania przed placówką. Jubileusz był doskonałą okazją do wręczenia statuetki Zygmunta (corocznej nagrody Muzeum) kolekcjonerowi Stanisławowi Ledóchowskiemu. Uroczystość zwińczył koncert w wykonaniu zespołu Artes Ensemble pt. „Piosenka przypomni Ci”, zaś w przerwie koncertu na przybyłych gości czekała niespodzianka – loteria fantowa z 55 nagrodami.

5 czerwca 2016 r. odbyło się ósme spotkanie w Saloniku Elizy, którego tematem była twórczość S. Jesienina oraz zawitości z życia poety.

Gośćmi Saloniku byli: Waldemar Smaszcz, który tłumaczył poezję Jesienina oraz Marek Majewski, autor i kompozytor, który zaprezentował ballady i romanse rosyjskie. Spotkanie tradycyjnie poprowadziła Zofia Humięcka.

W dniach **12 – 18 czerwca 2016 r.** odbyły się Dni Kultury Chrześcijańskiej w Kościołach fundacji Wincentego Krasińskiego. Patronat honorowy nad wydarzeniem objęli Marszałek Województwa Mazowieckiego Adam Struzik i Biskup Płocki ks. Piotr Libera. Wśród organizatorów obok Muzeum wymienić należy: parafie w Opinogórze i Pałukach, Szkołę Podstawową i Gimnazjum w Opinogórze, I Liceum Ogólnokształcące w Ciechanowie. Na przestrzeni tygodnia każdy dzień obfitował w wydarzenia mające na celu prezentację swoich osiągnięć, integrację środowiska lokalnego i odwołanie się do czasów naszych przodków, czy to w związku z rocznicą chrztu Polski, osobą Henryka Sienkiewicza czy rodem Krasińskich.

24 lipca 2016 r. w Muzeum Romantyzmu w Opinogórze dla pielgrzymów, uczestników Świątynych Dni Młodzieży zostało zorganizowane spotkanie integracyjne, podczas którego młodzi chrześcijanie z Armenii, Peru i Ciechanowa mieli okazję do spotkania z przedstawicielami lokalnych władz duchownych i świeckich, uczestniczenia w koncercie w wykonaniu wiolonczelisty prof. Pawła Roka, a także wspólnej zabawy przy dźwiękach opinogórskiego zespołu Focus.

26 lipca 2016 r. wzorem lat ubiegłych w dzień wspomnienia św. Anny został odprawiony Odpust św. Anny. Wizerunek św. Anny przedstawiony w mozaice, którą można oglądać w pałacyku neogotyckim, wyruszył w procesji do kościoła parafialnego w Opinogórze, gdzie została odprawiona msza św. Po uroczystości mozaika powróciła na miejsce.

15 sierpnia 2016 r. miała miejsce trzecia edycja wydarzenia kulturalnego za 1 zł. W jej ramach został zorganizowany koncert „G. kontra G.”, podczas którego usłyszeliśmy piosenki Marka Grechuty i Anny German w interpretacji Barbary Brody-Malon, której na scenie towarzyszył zespół instrumentalistów.

4 września 2016 r. gościem dziewiątego spotkania w Saloniku Elizy był Marek Radziwon, sekretarz Nagrody Literackiej Nike, doktor nauk historycznych Instytutu Historii PAN. Tematem spotkania była zarówno Nagroda Literacka, jak i jej laureaci. Oprawę muzyczną zapewniła Joanna Jagiełło, z zawodu anglistka, z zamiłowania pi-sarka, malarka, poetka i pieśniarka.

6 października 2016 r. o godz. 12.00 we Dworze Krasińskich odbyło się XVIII Opinogórskie Spotkanie z Literaturą, którego gościem był Antoni Libera, pisarz, tłumacz, reżyser teatralny, krytyk literacki, znawca twórczości Samuela Becketta. Spotkanie, zorganizowane w ramach XXI Ciechanowskiej Jesieni Poezji, poprowadziła dr Teresa Kaczorowska.

6 listopada 2016 r. Muzeum Romantyzmu w Opinogórze we współpracy z parafią w Krasnem zorganizowało Zaduszki Poetyckie. Zaprezentowany został koncert piosenki literackiej połączonej z koncertem muzyki akordeonowej. Usłyszeliśmy w nim m.in. utwory J. S. Bacha i A. Piazzolli, po-

ezję śpiewaną autorów, którzy już od nas odeszli, takich jak M. Grechuta, W. Wysocki, B. Okudź-wa, czy A. Osiecka. Repertuar dopełnili współ-cześni literaci, tacy jak Krzysztof Cezary Busz-zman, Jacek Goryński i Wojtek Gęsicki. Wystąpili w programie: Wojtek Gęsicki – kom-pozytor i literat, śpiewający i grający na gitarze oraz Patryk Sztabiński, absolwent Uniwersytetu Muzycznego im. F. Chopina w Warszawie.

11 listopada 2016 r. miały miejsce uroczyste ob-chody Narodowego Święta Niepodległości zorga-nizowane wspólnie z UG w Opinogórze oraz parafią pw. św. Zygmunta. Po mszy św. i złożeniu kwiatów na cmentarzu parafialnym odbył się kon-cert pieśni i piosenek o tematyce patriotycznej.

Alicja Wodzyńska

10 września 2016 r. w oranżerii Muzeum Roman-tyzmu w Opinogórze odbył się wernisaż wystawy stałej pt. „Europejskie tradycje polowań konnych”. Wystawa poświęcona jest pamięci Karola Colonna-Czosnowskiego, oficera 1. Pułku Ułanów Kre-chowieckich II Korpusu gen. Andersa, a także właściciela posiadłości ziemskiej w południowej Anglii, wieloletniego uczestnika ekskluzywnych polowań konnych w Wielkiej Brytanii.

Wystawa zawdzięcza swoje powstanie inicjatywie Pana Stanisława Ledóchowskiego, który ofiarował naszemu Muzeum zespół strojów i sprzętu jeździeckiego, pochodzący zarówno z własnych zbiorów, jak i posiadanych na mocy testamentu Karola Colonna-Czosnowskiego. Część kolekcji stanowią bardzo cenne stroje, szyte w Londynie u najlepszych krawców, dostawców angielskiego dworu królewskiego. Jeździeckie stroje swoich mężów przekazały także do muzeum: Pani Ewa Jaczewska-Lange oraz Pani Antonina Pieczyńska.

Niewątpliwie wystawę wzbogaca także obraz Wojciecha Kossaka „Polowanie cesarskie w Gödöllö”, który wypożyczony został z Muzeum Narodowego w Warszawie. Ekspozycję uzupełniają plansze z kopiami obrazów m.in. Wojciecha Kossaka (1856-1942): „Polowanie w Dębnie antonińskiej” z 1909 r. wg oryginału ze zbiorów Marka Potockiego oraz „Niemiełe spotkanie” z 1912 r., czy też „Portret Karola Colonna-Czosnowskiego” kopia oryginału z 1995 r. Andrzeja Novak-Zemplińskiego.

Na wernisażu mieliśmy przyjemność gościć przedstawicieli Zespołu Francuskiej Muzyki Myśliwskiej TROMPE DE POLOGNE, jedyne go zespołu w Polsce, prezentującego muzykę dawnych polowań konnych „par force” we Francji. Henryk Mąka, członek tego zespołu, podczas wystąpienia

przedstawił także historię muzyki konnych polowań „par force”. Wśród gości, na wernisażu obecni byli także przyjaciele i towarzysze polowań Pana Colonna-Czosnowskiego z Anglii.

Komisarzem wystawy jest Stanisław Ledóchowski, który przygotował wystawę we współpracy z pracownikami Działu Sztuki Muzeum Romantyzmu w Opinogórze: Magdaleną Bral oraz Leszkiem Nowalińskim.

9 października 2016 r. w salach oficyny muzealnej odbył wernisaż wystawy „Krzemieńiec – Ateny Wołyńskie – miasto Juliusza Słowackiego w kolekcji Stanisława Ledóchowskiego”. Stanisław Ledóchowski, właściciel tej bezcennej kolekcji zgromadził z wielkim znanstwem i zamięłowaniem zbiory związane z biografią i twórczością Juliusza Słowackiego i dziejami Liceum Krzemienieckiego. Kolekcja składa się z wielu cennych grafik, sztychów, map, medali, przedwojennych zdjęć, kart pocztowych, plakatów, ogłoszeń i druków ulotnych, dawnych wydań dzieł Juliusza Słowackiego, opracowań naukowych oraz krzemienieckich pamiątek.

Magdalena Bral

16 października 2016 r. odbyło się VI spotkanie z cyklu „Wiersze przy lampie naftowej” współorganizowane przez Bibliotekę Poezji Polskiej oraz Oddział Ciechanowski Stowarzyszenia Autorów Polskich. Bohaterką spotkania była Gabriela Szubstarska, poetka z Gdańska. Autorka dziesięciu tomików poezji (w tym wersji w j. niemieckim), laureatka wielu konkursów poetyckich,

pomysłodawczyni i reżyser montażu słowno-muzycznych. Poetce towarzyszył w Opinogórze młody pianista Michał Jerzy Tyczyński, który muzycznie uświetnił spotkanie poetyckie utworami m.in. Franciszka Liszta, Roberta Schumana, Johannesa Brahmsa.

Agnieszka Wichowska

Zapowiedzi:

W roku 2017 podczas niedzielnych koncertów (każda druga niedziela miesiąca, godz. 12.00) wystąpią w Muzeum:

- 8 stycznia (nr 556) – w koncercie świątecznym Ludowy Zespół Artystyczny Ciechanów, który powstał w 1985 r. Założycielem zespołu jest Leonard Sobieraj. Już w 1987 r. zespół uzyskał uprawnienia Ministra Kultury na reprezentowanie kultury polskiej za granicą. W czasie swojego istnienia dał już ponad 1000 koncertów.

- 12 lutego (nr 557) – „Historia de un Amor” – najpiękniejsze arie, pieśni i piosenki o miłości z różnych epok i w różnych stylach. Wystąpią Milena Lange (sopran), Tomasz Rak (baryton) oraz Mirosław Feldgebel (fortepian).

- 12 marca (nr 558) – wystąpi duet pianistów Jekaterina i Stanisław Drzewieccy w koncercie fortepianowym na cztery ręce.

- 9 kwietnia (nr 559) – wystąpi trio harfowe w składzie Dorota Puchnowska-Aftyka – flet, Grażyna Strzeszewska-Lis – harfa, Marta Straszyńska – altówka. Zaprezentowana będzie muzyka francuska.

Podczas sobotnich koncertów przed zgromadzoną publicznością zaprezentują się:

- 28 stycznia – ostatnie spotkanie z cyklu „Mistrzowskie wieczory polskiej poezji i muzyki”, wystąpią Jan Englert (recytacja), Paweł Kowalski (fortepian), Wiktoria Szubelak (gitara). Spotkanie pt: „Znów mi się oczy Twoje przyśniły” obejmie m.in. poezję J. Tuwima i B. Leśmiana oraz muzykę F. Chopina i I. J. Paderewskiego.

- 25 lutego – wystąpi Lidia Stanisławska, piosenkarka i dziennikarka.

- 25 marca – Marian Opania, aktor teatralny i filmowy, a także artysta kabaretowy, zaprezentuje piosenki takich artystów jak J. Brell, M. Hemar, W. Wysocki, W. Młynarski, B. Okudźawa, przeplatane ulubionymi monologami kabaretowymi pióra m.in. A. Słonimskiego, M. Wolskiego, J. Pietrzaka.

- 22 kwietnia – wystąpi Barbara Raduszkiewicz, artystka wykonująca muzykę z kręgu poezji śpiewanej.

Alicja Wodzyńska

Konkurs literacki

W związku z obchodami Roku Henryka Sienkiewicza Muzeum Romantyzmu w Opinogórze przeprowadziło konkurs literacki skierowany do uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych.

Celem konkursu było, oprócz oczywistego propagowania twórczości Henryka Sienkiewicza, zachęcenie młodzieży do pisania i prezentowania własnej twórczości literackiej, rozwijanie wrażliwości i wyobraźni młodych Autorów, a także popularyzowanie ich twórczości, kształtowanie kultury literackiej oraz rozwijanie zainteresowań regionem.

Prace napływały m.in. z Ciechanowa, Czernic Borowych, Mławy, Płońska, Przasnysza i Pułtusza. Warto dodać, że konkurs objęty był patronatem Mazowieckiego Kuratora Oświaty.

Spośród nadesłanych prac wybrano najciekawsze, którym przyznano następujące nagrody i wyróżnienia:

• kategoria gimnazjum:

I nagroda – Maja Zofia Jarzębska, Społeczne Gimnazjum „WYSPIANUM” w Mławie

II nagroda – Mikołaj Sebastian Radecki, Publiczne Gimnazjum nr 1 im. Klaudyny Potockiej w Pułtusk

III nagroda – Maria Szewczak, Gimnazjum nr 3 im. Marii Konopnickiej w Ciechanowie

• kategoria szkoły ponadgimnazjalne:

I nagroda – Magdalena Janiszewska, II Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Ciechanowie

II nagroda – Aleksandra Dąbrowska, Liceum Ogólnokształcące im. Piotra Skargi w Pułtusk

III nagroda – Renata Jaskulska, Zespół Szkół nr 4 im. Obrońców Mławy z Września 1939 w Mławie

wyróżnienie – Daniel Dąbek, Liceum Ogólnokształcące im. Piotra Skargi w Pułtusk

Gratulujemy i zapraszamy do udziału w kolejnych konkursach!

Aldona Łyszkowska

Z przyjemnością informujemy, że Muzeum Romantyzmu w Opinogórze otrzymało wyróżnienie:

Więcej na ten temat: „Muzeum Romantyzmu w Opinogórze Górnej (woj. mazowieckie). Rozmach robi wrażenie”

<http://polaneis.pl/miejsca/item/7718-muzeum-romantyzmu-w-opinogorze-gornej-woj-mazowieckie-rozmach-robi-wrazenie>

